

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohányüzletben.

A borértékesítés szervezése.*)

Irta: **Liptai Albert.**

Bejárva az idén az ország összes borvidékeit, a következőket állapíthatom meg: 1. Nincs az országnak olyan borvidéke, a hol teljesen kifogástalanul szüretelnék és kezelnék a bort. 2. A csekély borbogyaszásról mindenütt panaszkodnak. 3. A borértékesítésnek termelői alapon való szervezésére kevesen gondolnak és még kevesebben értenek hozzá.

Annak, hogy a gazdák a bort nem szüretelik és kezelik a modern pincegazdaság követelményeinek megfelelően, hanem úgy, mint 100 évvel ezelőtt, az a természetes következménye, hogy megközelítőleg sem természetnek, illetőleg kapnak oly jó és tiszta, piacképes bort, mint a minőt előállíthatnának. Ez persze azután az árban érezhetően kifejezésre jut.

A csekély borbogyaszásnak oka az előbb mondottakon kívül az is, hogy sűrűn hamisították egyes lelkiismeretlen emberek a bort. Nem csoda, ha ilyen körülmények között a nagyközönség elfordult a bortól, a mely pedig hajdan nemzeti itala volt a magyarnak, és a sörhöz pártolt.

De más oka is van a csekély fogyasztásnak. A horribilis boritaladó, ez az ok, a mely nemcsak tulmagas, nemcsak igazságtalan, de azonkívül behatási módja is egyszerűen a közép-korba való.

*) Melegen ajánljuk a fenti sorokat különösen szállósgazdáink figyelmébe.

A csekély fogyasztás még egy további oka, hogy mi termelők borunk ismertetése és terjesztése érdekében nem teszünk semmit sem. Hányan vagyunk, a kik borárjegyzéket küldünk szét? Hányan hirdetjük az újságokban szőlőnket és borunkat? Hányan vagyunk arra kaphatók, hogy mintákat is küldjünk termésünkből? Olyan kevesen, hogy szinte az újjunkon tudnók ezeket összeszeszámolni. Azért hát elsősorban önmagunkra vessünk. Borunk csekély kelendőségének főként mi magunk vagyunk az okai.

Végül a borértékesítés szervezéséről kell szólnunk. Ezen a téren nálunk eddig szintén nem történt semmi. A német, osztrák, tiroli stb. termelők már rég érzik a szövetkezetbe való tömörülés áldását. Minden évben biztosan és megfelelő áron képesek termésüket értékesíteni; nem kénytelenek kényezeladásokba belemenni, mert a szövetkezet szüretkor többnyire teljes értékben megváltja a tagoktól a termést; a szövetkezet későre tolhatja ki a szüret idejét, minék folytán a minőség javulását segíti elő; a szövetkezet szakavatott pincemestert alkalmazhat, tehát a modern kor követelményeinek megfelelő bort állít elő; végül a szövetkezet új fogyasztási piacokat hódíthat szőlőnk és borunk számára, mint a milyenekül a bort nem termelő vidékek lakossága, a fogyasztási szövetkezetek, a tisztai étkezdék, kaszinók, kórházak, vasuti vendéglők stb. kiálkoznak.

A szövetkezeteknek ezen előnyeiről azt hi-

szem, alig van tudomásuk a szőlősgazdáknak. Csak egy példát emelek ki. A mayschossi (németországi) pinceüzveket 800.000 márká évi forgalmat csinál. Tessék elképzelni, hogy az mit tehet a termelők érdekében. És Ausztriában és Tiroiban is vannak gyönyörtelen prosperáló pinceüzveketek.

Csak hogy a németek, osztrákok és tiroliak a piacszövetkezetek megalakításánál a következőket tartják szem előtt: 1.) Csak teljesen megbízható embert fogadnak fel tagul. 2.) A németek javarészt korlátlan felelősséget állapítanak meg, az osztrákok és tiroliak 10 vagy 20-szorosat. 3.) A regie-költséget a minimumra redukálják; többnyire úgy van, hogy egyes ügybuzgó szőlősgazdák ingyen végzik a könyvelői és pénztárosi teendőket, vagy legfeljebb pár arányt kapnak jutalmul. 4.) Szigorúan ügyelnek arra, hogy tagok csak ép és egészséges szőlőt szállítsanak be a szövetkezetbe. A minőséget megfelelően honorálják. 5.) Megkövetelik, hogy mindenki pontosan szállítsa a szőlőmennyiséget, a melynek átadására kötelezte magát az illető tag. 6.) A szövetkezet jó hírnevére minuciózus gondot és lelkiismeretességgel ügyelnek. Megbízhatóságához a kétségeknek még az árnyékát sem hagyják férni.

Ezen szempontok szigorú betartásában rejlik az nyitja annak, hogy a külföldön miért prosperálnak oly szépen a pinceüzveketek.

Ezekután azt a kérdést tesszük fel: mit

Utazás közben.

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárcája. —

Amíg Amerikát nem láttam, mindig úgy képzeltem, hogy abban a nagy országban, a hova évenként 100 és 100 ezer hajótörött ember tódul Európából, vagy mondjuk meg a szomorú igazságot: 100 és 100 ezer évenként a mi szegény elnyomott magyar hazánkból is — úgy gondoltam, hogy abban az országban most már ember ember hátán él. Azt hittem, hogy a hol 40—50 emeletet kénytelenek az emberek egymás tetejébe építeni — helyszüke miatt, hogy ott a házak és gyárak oly sűrűn állanak egymás mellett, mint a fogszalkók a tartójukban.

Az első meglepetés New-York után ért. Alig hagytuk el a várost, már egy lakatlan, sőt nem is lakható pusztaság vett bennünket körül, egy órák hosszat náddal, sással benőtt terület, mint a milyen Székesfehérvár környéke 50 év előtt volt, a mikor még ki nem szarították. Az amerikaiaknak nem volt még rá idejük, hogy ezt az óriási, isten tudja hány ezer holdnyi területet csa-

tornázzák és kiszáritsák. De már kezdek. New-Yorknak minden utcai és házi szemetét ezekre a területekre hordják, az égethető anyagokat fölgyjűjtik és elégetik, a mi azonban megmarad, az biztos alapját képezi az amerikaihaladásnak és a jövő nagyvárosának.

Aztán jöttek az erdők, gyönyört, szebbnél szebb fákkal, tölgyekkel, bükkökkel, hársakkal benőtt erdők, akkora területeken, hogy az ember szinte az ősi Amerikában képzei magát. A próza azonban csakhamar kiágaskodik egy-egy, fekete füstöt gomolygató gyárkémeny alakjában. A tengerhez közel eső vidékek legkevésbé műveltek még. A földművelés számára — úgy látszik, drága terület ez, a gyárpar pedig várja még a kivándorlók millióit, hogy minden területet lefoglaljon zakatoló, füstöt görgető, testet emésztő, de mindenestire fényes aranyat termelő gyárak s a gyárak körül gomba módjára szaporodó s terjeszkedő városai számára.

Körülbelül tízezer kilométernyi utat jártam be Amerikában, keresztül-kasul utazva vagy 10 államot s a kép, a melyet lerajzolni kívánok, egyelőre ezeknek a személyes benyomásoknak hatása alatt készül.

A mint említettem már, az Egyesült Államok területe óriási területen sík vidék. A tengerhez közelebb, Pennsylvánia közepén az Alleghany hegyek emelkednek. Se szikla-óriásokra, se vadregényességre ne gondoljon senki. Legalább oly értelemben ne, mint a hogyan az Európát beutazott ember várni szokta, a ki látta a tiroli, vagy a svájci bérceket, vagy a Kárpátok mindegyikkel felérő csodás szépségeit. A nagy hegyek, a Cordillerák a Mississipi völgyén túl, a Csendes Óceán táján következnek. Addig egy olyan területen, mint Magyar-, Német- és Franciaország, egy remek, termő síkság bontakozik ki. A vonat ablakán kitekintve, a tengerhez közel, a hol még az Alleghany hegyek láncolatai is lenyűjtik lábalkat a tenger vizébe, Vas- és Zalamegyében képzeltem magamat. Enyhe, inkább dombhoz hasonló hegyhátak, gyönyörtü erdőkkel, aztán itt-ott farmok, takaros házikókkal, míg a gyárak a vastagabb prózát közéjük nem hozzák.

Pennsylvánia szén- és vasbányáin túl akárhányszor az Alföld végtelen rónaságán képzeltem magamat. Szinte vártam a gémes kutakat s a szélmalmot, aztán a juhászbojtárt, a ki a kondorosai csárdá mellett tulja furu-

Sövegjártó János

vászon kereskedése

Székesfehérvár, Barátok épülete.

Nagy választék ág- és asztalneműekben,
színes és fehér barchetok stb.

olcsó, szakott árak mellett.

Mai lapunk 4 oldal.

00000613

A túléleimes kereskedők. A rendőrkapitányság a legutóbbi vasárnap tapasztalta, hogy több helybeli kereskedő a vasárnapi munkaszünetet áthágyva, üzleteiket még délelőtt 10 óra után is nyitva tartották. A rendőrség, e miatt szigorú büntetésben részesítette őket. Nagyon helyes!

Üvegéből táplált

gyermekek, rózsás és teli arcuakká, erősekké és életvidámakká válnak, ha

SCOTT-féle csukamájolaj EMULSIO-t adnak nekik.

A SCOTT-féle Emulsio-

ban levő tiszta s könnyen emészthető táplálék, gyorsan jóváteszi a táplálkozásnak akármely fogyatkozását. A

SCOTT-féle Emulsio-t nagyon szeretik krémszerű ízéért. Kihűnő bármilyen okból eredő erőhanyaglás és gyengeség ellen.

A SCOTT-féle Emulsio

a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 k. 60 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban.

As Emulsio vasárnapján a SCOTT-féle májolaj részlete - a halast - körül egy-tembe van.

Rövid hírek.

Új csendőrs. Százhalombattán, ahol a csendőrségi események napirenden szoktak lenni, folyó hó 1-étől új csendőrs állítatik fel.

Névváltoztatás. Freud Frigyes bicskei lakos és kiskoru fia Tibor belügyminiszteri engedéllyel Podorra változtatták nevüket.

Megszűnt Pákozdon a sertésvész, Pátkán a lépfene.

A bagolyhitit. Nagy Mihály felcsuti lakos a vele vadházasságban élő feleségét, mivel a repát lassan szedte, késsel megszurkálta. Amilyen a házasság, olyan a házassélet.

Kihágás. Széchenyi István helybeli csavargót a rendőrség tiltott koldulásért és részegségért 8 napi elzárásra ítélte.

Ellopott lópokrócok. Sznási Mihály kápolnásnyéki korcsmáros fejleletést tett a csendőrségen, hogy istállójából valaki két értékes lópokrócot ellopott. A csendőrség a nyomozás folyamán kiderítette, hogy a tolvaj Tóth Gyula ottani legény volt, kinél a pokrócokat meg is találták.

Feltört pince. Wiesner István móri kereskedőnek Söröd és Csákerény között Órond hegyen levő pincéjét feltörték s onnan 3 hl mustot elloptak. A tolvajt Takács József személyében nyomozták ki, aki azt állítja, hogy Török József biztatására követte el a betörést. Mind a kettőt feljelentették.

Az örökség. Zsoldos István és János zámosi lakosok közösen örökölték egy szőlőt. A közös szőlő azután örökös viszályt támasztott közöttük. A napokban együtt kint voltak a szőlőben s ismét összepöröltek a közös tulajdonon. Szó szót követett s végül Zsoldos István egy kézi sajtárral úgy vágta fejbe Jánost, hogy az rögtön összeesett, sőt ezzel sem elégedett meg, ha nem az időközben odaérkező feleségével az eszméletlen embert agyba-főbe verték. Szerencsére Mönör István bíró a lármát meghallotta s az eszméletlen embert kiszabadította a nekiduult házaspár kezéből.

A csavargó asszony. Barát Jánosné móri illetőségű asszonyt csavargásért és erkölcstelen üzemei miatt 5 napi elzárásra, ennek kitöltése után illetőségi helyére való toloncolásra ítélte a rendőrség, ezenkívül városunk területéről 10 évre kiiltotta.

VIDA ELEK kárpitos és díszítő, Székesfehérvár, Megyeház épülete. Teljes felújítás mellett csakis elsőrendű munkák.

Takaréktüzhely különlegességek, valódi dr. Meisinger-kályhák, vas és rézbutorok, gyermekágyak és kocsik nagy választékban. Márkus Simon Fia lakatosnál Jókai-utca 16.

Esküdtszéki tárgyalások.

F. hó 2-án az esküdtek F. Kis István pátkai földmivest szándékos emberölés kísérletében bűnösnek találták s ennek alapján a bíróság 3 évi fegyházra ítélte.

II. nap.

F. hó 3-án Windisch András állott szándékos emberölés kísérletének büntetvével vádolva az esküdtszék előtt. Ez év január 31-én éjjel Windisch András, Windisch Ferenc és még három napszámos Polczer József öreghegyi pálinkafőzőjében borozgattak, miközben a két testvér összeszólkazott. Erre András Ferencet egy borral telt pohárral megdobta, mely után Windisch András lakására ment. Később Windisch Ferenc távozott el a pálinkafőzőből, hogy éjjeli körútját, mint hegykerülő folytassa. Windisch Ferenc utközben bátyja hajléka közelében összelátkozott Kiss János hegyőr társával, amint azonban ott együtt beszélgettek, észrevették, hogy András prészahajtaja kinyitott és azon Windisch András kijött, kezében egy forgópisztolyt tartva, Ferencre irányította, mielőtt azonban ezeket egészen megközelítette volna, gorombán odaszólt Kiss Jánosnak, hogy álljon félre. Kiss félre is állt, mire Windisch András egymásután négy lövést tett öccsére, amelyekből a negyedik lövés talált s Ferenc bal lapockáját surolva, súlyosabb sérülést nem okozott.

Az esküdtszék a következőképen alakult meg: elnök Siposs Sándor, bírák Sohár Béla, Bodányi László. Vádatóság: Hrabovszky Aurél kir. főügyész, védő dr. Csöppentzky Mihály, fegyverszakértő Számmer Pál honvéd főhadnagy, esküdtek Arany András, Venczel József, Kende Béla, Konrad Károly, Kovács Lipót, Veszely Zsigmond, Szabó Sándor, Xanter János, Héra Károly, Hay Antal, Körmeny József, Pick Miksa, pótesküdték: Szép Károly, Halmi Nándor.

Windisch András szándékos emberölés kísérletében bűnösnek mondotta ki az esküdtszék s ennek alapján a bíróság 2 évi fegyházra ítélte.

III. nap.

F. hó 4-én Orosz Gyula 32 éves óraségéd Kiss Zsigmond és Mohai János 19 éves földmivességek, sárbogárdi lakosok állottak az esküdtszék előtt. A nevezettek augusztus 29-én sárbogárd határában Kis Ferenc 63 éves mezőrt megverték és kunyhóját kirabolták.

Az esküdtszék: elnök Tömörly József, bírák Bodányi László, Rhuz Gyula, vádatóság. dr. Hajjicsk Gyula kir. alügyész, védők dr. Nagy Zsigmond, dr. Krausz Emil, esküdtek Jámbor István, Langraf Lajos, Keresztes Ignác, Körmeny József, Heiszler Mór, Heltai Gyula, Álovits József, Belák Ignác, Xanter János, Kovács Alajos, dr. Holly Géza, Sándorovits István, pótesküdték Arany András, Antal József.

IRODALOM.

Tanítók évkönyve. Ezen cím alatt megjelent a Szent-István-Társulat kiadásában, *Wohlmull* Ernő szerkesztése mellett a kath. néptanítók második évfolyamu zsebnaptára az 1909 és 1910 tanévre. Valamint az első kötetben ugy most is dr. *Prohászka* Ottokár, megyéspüspökünk áll a munkatársak élén, midőn a *jövő tanítójáról* lelkes cikket közöl. A jeles írók névsorából felemlítjük *Zichy* Gyula gróf pécsi püspököt, ki a *modern korszellemről és az egyház tanítói jogáról* szól. továbbá *Arendt* Ernőt, ki a neveléstudomány fattyúhajtásait ostorozza, nemkülönben a *Zsázlónk szerkesztőjét Izsóf* Alajost, aki „Hála Istennek, tanító vagyok” címen a tanítói hivatást magasztalja, és *Ember* Károlyt, ki a *kath. tanítók fejelemi szabályzatát* ismerteti.

A Tanítók Évkönyve több érdekes közleményen kívül közli még azonkívül az iskolai hatóságok címtárát, hivatatos óraterveket és a Szent-István-Társulatra vonatkozó szükséges tudnivalókat.

A Tanítók Évkönyvét, melyet az egyházmegyei hatóság közbenjárására mellett a kath. tanítók ingyen kapják meg, a legmelegebben ajánljuk egy a tanítóság, valamint a tanítványok szives figyelmébe.

—Isch.

Schichl
szarvasszappan

mindig
a
legjobb!

!! Üzletáthelyezés !!

Van szerencsém a nagyérdemű helybeli és vidéki közönség szives tudomására hozni, hogy Székesfehérvár, Nádor-utca 3-ik szám alatt levő

cipész-üzletemet

f. évi november hó 1-én a püspöki palota mellé, **Lakatos-utca 1. sz. alá** helyezem át, hol elvállalom minden e szakba vágó munkák gyors és pontos elkészítését és javítását a legolcsóbb áron.

Egyuttal felhívom a n. é. közönség becses figyelmét

kész cipőraktáromra,

hol a saját műhelyemben készült s a legkényesebb igényeket kielégítő kész munkákból továbbra is állandó készletet tartok.

Midőn a nagyérdemű közönségnek 25 éven át irántam tanúsított szives támogatásáért köszönetet mondok, nb. pártfogását továbbra is kérve vagyok kiváló tisztelettel

Székesfehérvár, 1909. október hó.

Csúcs István cipésmester,

Székesfehérvár, Lakatos-utca 1. szám a. (a püspöki palota mellett.)

Nyavalyatorés!

Ki nyavalyatorés, görcs és más ideges állapotba szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a **szabad hattyúgyógyszer-tár által Majna-Frankfurt.**